
Vergaderjaar 2023–2024

---

36 410 XIV

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) voor het jaar 2024

Nr. 4

NOTA VAN WIJZIGING
Ontvangen 23 januari 2024

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

A

De begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) voor het jaar 2024 komt te luiden:

Vastgestelde begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) voor het jaar 2024 (bedragen x € 1.000)				
Art.	Omschrijving	Vastgestelde begroting		
		Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
	Totaal	6.453.959	3.929.261	77.875
	Beleidsartikelen	6.177.919	3.653.221	73.513
21	Land- en tuinbouw	3.047.083	1.299.109	31.780
22	Natuur, visserij en gebiedsgericht werken	2.275.145	1.447.043	34.190
23	Kennis en innovatie	328.288	379.608	7.543
24	Uitvoering en toezicht	527.403	527.461	
	Niet-beleidsartikelen	276.040	276.040	4.362
50	Apparaat	229.031	229.031	4.362
51	Nominaal en onvoorzien	47.009	47.009	

TOELICHTING

Algemeen

Deze Nota van Wijziging wijzigt het wetsvoorstel Begroting van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, vanwege budgettaire ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden na het indienen van het oorspronkelijke voorstel. De wijzigingen hebben betrekking op de raming van de verplichtingen en de uitgaven.

Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

Artikel 21 Land- en tuinbouw

Subsidies

Landelijke beëindigingsregelingen veehouderijlocaties

Voor de eerste openstelling van de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) en Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting (Lbv-plus) worden de uitgaven verhoogd. Deze uitgaven worden verhoogd in verband met het hoge aantal inschrijvingen voor beide regelingen waardoor de oorspronkelijke subsidieplafonds van beide regelingen overschreden worden. Voor de Lbv wordt meerjarig in totaal € 612 mln. toegevoegd. Deze middelen zijn afkomstig uit de gereserveerde middelen voor de structurele aanpak stikstof op de aanvullende post. Voor de Lbv-plus wordt meerjarig in totaal € 850 mln. toegevoegd. Deze middelen zijn afkomstig uit de reservering voor het Transitiefonds op de aanvullende post.

Verplaatsingsregeling

Voor de Landelijke verplaatsingsregeling veehouderijen met piekbelasting (LVVP) wordt meerjarig in totaal € 115 mln. overgeheveld vanuit de reservering voor het Transitiefonds op de aanvullende post. De regeling gaat financiële ondersteuning bieden voor veehouders met een locatie die voldoet aan de criteria van de aanpak piekbelasting en die hun bedrijf willen verplaatsen. Verplaatsing van piekbelasters was onderdeel van het advies Remkes, dat door het kabinet integraal is overgenomen.

Ecoregeling

Ter compensatie van de korting op de tarieven van de ecoregeling (Europees gefinancierd uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid) wordt € 50 mln. beschikbaar gesteld uit de reservering voor het Transitiefonds op de aanvullende post. Door de hoge deelnamebereidheid onder agrariërs voor het uitvoeren van eco-activiteiten bleken de Europese middelen (ELGF) ontoereikend te zijn voor een volledige vergoeding van de geleverde ecosystemendiensten. Omdat een korting een negatief effect heeft op de deelnamebereidheid voor komende jaren en liquiditeit van landbouwbedrijven in gevaar kan brengen, heeft het kabinet besloten tot compensatie van de tariefkorting, met middelen uit de reservering voor het Transitiefonds (Kamerstuk 2024D00852). Aangezien er nog geen definitieve goedkeuring is afgegeven vanuit de Europese Commissie (EC) voor het compenseren met nationale middelen, zullen de middelen terugvloeien naar de reservering voor het Transitiefonds als het niet mogelijk is deze in te zetten voor compensatie van de tariefkorting voor de ecoregeling.

Artikel 22 Natuur, visserij en gebiedsgericht werken

Bijdrage aan medeoverheden

Uitvoeringskosten provincies

De ophoging van het budget voor de uitvoeringskosten van de medeoverheden voor de opgaven in het landelijk gebied bedraagt € 36,1 mln., die worden overgeheveld vanuit de reservering voor het Transitiefonds op de aanvullende post. De medeoverheden hebben in 2022 en 2023 een voorschot ontvangen ter dekking van de apparaatskosten die samenhangen met de uitvoering van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). In 2023 is er onderzoek gedaan naar de daadwerkelijke aanvullende kosten die gemaakt worden door de medeoverheden in het kader van de transitie. Gelet op de noodzaak om verder tot uitvoering te komen en de nodige voorbereidingen te treffen voor uitvoering van de maatregelpakketten, is het van belang dat het voorschot gecorrigeerd en opgehoogd worden met € 28,3 mln. Daarnaast vindt een correctie plaats over de toekenning van het bedrag voor de uitvoeringskosten van 2024. Het beschikbare budget wordt daarmee opgehoogd met € 7,8 mln.

Financiering maatregelpakketten

Voor de financiering van de door de provincies ingediende maatregelpakketten in het kader van de Provinciale Programma's Landelijk Gebied wordt € 1,28 mld. gereserveerd op de LNV begroting. De middelen worden overgeheveld vanuit de reservering voor het Transitiefonds op de aanvullende post. Dit bedrag is onderbouwd met de appreciatie door Wageningen Economic Research (WEcR), naar maatregelen gericht op de meest urgente gebieden (veenweide, beekdalen, overgangsgebieden), natuur of dragen bij aan meerdere NPLG-doelen die zij als low regret beoordelen. Daarnaast zijn de middelen bedoeld voor de opstart van gebiedsprocessen, randvoorwaardelijk voor de gebiedsgerichte aanpak, om in de gebieden én samen met gebiedspartijen tot uitvoerbare keuzes te komen. Provincies worden gevraagd de adviezen van WEcR te verwerken en uiterlijk 1 april 2024 aangepaste maatregelpakketten in te dienen, die wederom integraal door het Rijk worden getoetst. Middels deze Nota van Wijziging wordt het naar verwachting mogelijk om in Q2 2024 middelen beschikbaar te stellen aan de provincies en te zorgen dat alle provincies in 2024 maatregelen met doelbereik kunnen gaan uitvoeren. Daarmee wordt ook gezorgd dat alle partijen gezamenlijk voortgang boeken in de aanpak van de natuur-, stikstof-, water- en klimaatopgaven in het landelijk gebied en niet stilvallen.

Agroprogramma Groningen (PEGA)

Voor het Agroprogramma Groningen wordt de LNV begroting met € 221 mln. opgehoogd vanuit de reservering op de aanvullende post voor de kabinetsreactie op het eindrapport van de Parlementaire Enquêtecommissie Groningen Aardgaswinning (PEGA). Dit bedrag komt bovenop de al beschikbare € 19 mln. De ophoging zal verspreid over vijf jaar beschikt worden aan de provincie, waarbij de eerste tranche van € 64 mln. in 2024 beschikbaar wordt gemaakt. Het Agroprogramma is onderdeel van het herstelplan naar aanleiding van de PEGA. Het beschikbaar maken van de middelen is onderdeel van het Agroconvenant dat in juni van 2023 is getekend met de agrarische sector, aardbevingsgemeenten en de provincie Groningen. De maatwerkregeling heeft als doel agrariërs in het aardbevingsgebied te helpen met schadeafhandeling, versterkingsoperaties en investeringen. Deze is in december 2023 al opengesteld om schrijnende gevallen te kunnen helpen.

Meerjarige doorwerking

In de onderstaande tabellen is de meerjarige doorwerking per artikel opgenomen.

Tabel 2 Meerjarige doorwerking verplichtingen (bedragen x € 1.000)						
Art	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
21	Land- en tuinbouw					
	Stand vóór nota van wijziging	1.540.083	593.906	538.993	365.797	292.501
	<i>Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv)</i>	<i>612.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
	<i>Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv-plus)</i>	<i>825.000</i>	<i>25.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
	<i>Verplaatsingsregeling</i>	<i>20.000</i>	<i>30.000</i>	<i>30.000</i>	<i>20.000</i>	<i>15.000</i>
	<i>Ecoregeling</i>	<i>50.000</i>				
	Stand na nota van wijziging	3.047.083	648.906	568.993	385.797	307.501
22	Natuur, visserij en gebiedsgericht werken					
	Stand vóór nota van wijziging	737.688	604.307	503.512	499.597	495.866
	<i>Uitvoeringskosten provincies</i>	<i>36.057</i>				
	<i>Financiering maatregelpakketten</i>	<i>1.280.400</i>				
	<i>Agroprogramma Groningen</i>	<i>221.000</i>				
	Stand na nota van wijziging	2.275.145	604.307	503.512	499.597	495.866
Totaal	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit					
	Stand vóór nota van wijziging	3.409.502	2.214.016	2.002.378	1.831.988	1.746.381
	<i>Lbv, Lbv-plus en ecoregeling (art. 21)</i>	<i>1.507.000</i>	<i>55.000</i>	<i>30.000</i>	<i>20.000</i>	<i>15.000</i>
	<i>Uitvoeringskosten provincies, financiering maatregelpakketten en agroprogramma Groningen (art. 22)</i>	<i>1.537.457</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	Stand na nota van wijziging	6.453.959	2.269.016	2.032.378	1.851.988	1.761.381

Tabel 3 Meerjarige doorwerking uitgaven (bedragen x € 1.000)						
Art	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
21	Land- en tuinbouw					
	Stand vóór nota van wijziging	909.109	1.345.856	695.407	347.550	245.154
	<i>Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv)</i>	<i>150.000</i>	<i>375.000</i>	<i>75.000</i>	<i>12.000</i>	<i>0</i>
	<i>Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv-plus)</i>	<i>170.000</i>	<i>450.000</i>	<i>180.000</i>	<i>50.000</i>	
	<i>Verplaatsingsregeling</i>	<i>20.000</i>	<i>25.000</i>	<i>30.000</i>	<i>25.000</i>	<i>15.000</i>
	<i>Ecoregeling</i>	<i>50.000</i>				
	Stand na nota van wijziging	1.299.109	2.195.856	980.407	434.550	260.154
22	Natuur, visserij en gebiedsgericht werken					
	Stand vóór nota van wijziging	770.485	624.738	502.324	499.158	495.850
	<i>Uitvoeringskosten provincies</i>	<i>36.057</i>				
	<i>Financiering maatregelpakketten</i>	<i>576.200</i>	<i>525.000</i>	<i>179.200</i>		
	<i>Agroprogramma Groningen</i>	<i>64.301</i>	<i>59.174</i>	<i>62.650</i>	<i>18.575</i>	<i>16.300</i>
	Stand na nota van wijziging	1.447.043	1.208.912	744.174	517.733	512.150
Totaal	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit					
	Stand vóór nota van wijziging	2.862.703	3.057.685	2.207.798	1.846.430	1.710.731
	<i>Lbv, Lbv-plus en ecoregeling (art. 21)</i>	<i>390.000</i>	<i>850.000</i>	<i>285.000</i>	<i>87.000</i>	<i>15.000</i>

Art	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
	<i>Uitvoeringskosten provincies, financiering maatregelpakketen en agroprogramma Groningen (art. 22)</i>	676.558	584.174	241.850	18.575	16.300
	Stand na nota van wijziging	3.929.261	4.491.859	2.734.648	1.952.005	1.742.031

Gegeven

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

P. Adema

De Minister voor Natuur en Stikstof

Ch. van der Wal - Zeggelink